

“Κυπριαμύθια”

Πρόλαβα την τελευταία παράσταση της παραγωγής στις 30 Δεκεμβρίου του χρόνου που μας πέρασε και το εσωτερικό μου θεατρόμετρο χτύπησε κόκκινο. Δεν ξέρω ποιος γελούσε πιο δυνατά και το σημαντικότερο, πιο συχνά, εγώ ή τα πεντάχρονα πίσω μου. Θεωρώ ότι το κύριο κριτήριο της ποιότητας ενός έργου τέχνης γενικώς και της θεατρικής τέχνης ειδικώς είναι η αποτελεσματικότητα, δηλαδή, η σαφής στοχοθέτηση, η επιλογή των κατάλληλων μέσων για την επίτευξη του στόχου και η φανερότητα για τους δημιουργούς και το κοινό τους ευστοχία. Τα “Κυπριαμύθια” είναι πολύ αποτελεσματική παράσταση. Ο στόχος του σκηνοθέτη Στέλιου Ανδρονίκου και της τετραμελούς ομάδας επί σκηνής (Γιολάντα Χριστοδούλου, Ανδρέας Μακρής, Δημήτρης Σπύρου, Χρήστος Κυριάκου) είναι η πλήρης θεατρική αξιοποίηση του υλικού που αντλήθηκε από τη συλλογή κυπριακών λαϊκών παραμυθιών του Νέαρχου Κληρίδη. Μέσα στα τρία παραμύθια που επιλέχτηκαν (“Ο Τυρίμος”, “Οι τρεις οκνιάρεις”, “Το πιδκιαβλού”) υπάρχουν πολλά γόνιμα προς δραματοποίηση, αλλά και προς επικοινωνιακή συμμαχία με το κοινό στοιχεία. Αυτή η επικοινωνιακή συμμαχία αφηγητή-ακροατή είναι δοκιμασμένη αιώνες τώρα, όταν οι συγκεκριμένοι μύθοι πλάθονταν μέσα από πολλαπλές αφηγήσεις και οι αμέτρητες παραλλαγές τους συνοψίζονταν στην πιο λεία και πετυχημένη τους εκδοχή. Τέτοια στοιχεία είναι ο κρυμμένος κάτω από το προσώπειο του απλοϊκού πολυμήχανος ήρωας, με τον οποίο η ταύτιση των ακροατών του εξασφάλιζε το συγχωροχάρτι για τις πολύ σκληρές πράξεις στον αγώνα του με τον απόλυτα κακό και ανάξιο ελέους αντίπαλο, όπως στον “Τυρίμο”. Είναι και το χονδρό αλάτι του λαϊκού χιούμορ που, όπως

στοιχείο, πασπαλίζει γενναιόδωρα πρόσωπα και καταστάσεις και που αποτελεί το πιο εθνικό/τοπικό στοιχείο σε σχέση με τις τυπολογικά όμοιες από κουλτούρα σε κουλτούρα υποθέσεις των παραμυθιών. Είναι και το καρναβαλιστικό αναποδογύρισμα του κόσμου, η προσωρινή, έστω, αφαίρεση κύρους από τους αξιωματούχους, από τον παπά του χωριού μέχρι τον βασιλέα, όπως στο “Πιδκιαβλού”, έτσι, για να χαρεί ο κοσμάκης.

Τα μέσα της θεατροποίησης του υλικού που χρησιμοποιούν ο σκηνοθέτης και οι ηθοποιοί του είναι ποικίλα, ευρηματικά μέχρι μικρών και συχνών εκπλήξεων και ταυτόχρονα αρμονικά συντονισμένα με το ύφος της παραδοσιακής αφηγηματικής τεχνικής, όπου οι σύντομες ενσάρκωσεις των χαρακτήρων εναλλάσσονται με το ξετύλιγμα της πλοκής. Πολλά πράγματα συμβαίνουν “ταυτόχρονα” στην παράσταση, όπως η χρήση της αυθεντικής κυπριακής διαλέκτου της καταγεγραμμένης προφορικής παράδοσης και τα σχόλια των ηθοποιών στη σημερινή ευρέως ομιλούμενη κυπριακή κατά την άμεση επικοινωνία με το κοινό. Ταυτόχρονα και αθρόα λειτουργούν τα χιουμοριστικά κανάλια απευθυνόμενα στους ανήλικους και ενήλικες θεατές, χωρίς ηλικιακά όρια ούτε προς τα κάτω ούτε προς τα πάνω, έτσι ώστε ο καθένας έχει με τι να γελάσει. Ταυτόχρονα, αρμονικά συνδυασμένα και με ακρίβεια συγχρονισμένα γίνεται η χρήση των θεατρικών γλωσσών: του λόγου, της κίνησης και της μουσικής. Έτσι η ροή του λόγου δεν σταματά ποτέ, η αεικίνητη δράση των ηθοποιών

προσφέρει τη συνεχή αλλαγή της εικόνας και η μουσική είναι απόλυτα ισότιμο και ένα από τα εντυπωσιακότερα στοιχεία της παράστασης. Στην παράσταση τολμηρά παρουσιάζονται οι σκληρές πράξεις και τα σκληρά αντίποινα των σκοτεινών περιοχών της υπόθεσης, αλλά το κακό και το πιθανόν τρομακτικό ξορκίζεται ταυτόχρονα, π.χ., όταν το κομμένο κεφάλι της δράκαινας γίνεται μπάλα και χρησιμοποιείται αναλόγως. Και για να χρησιμοποιήσω άλλη μια φορά τη λέξη “ταυτόχρονα”, μαζί με την παιδαγωγική αξία της χρήσης υλικού από το δυστυχώς σκονισμένο θησαυροφυλάκιο της λαϊκής παράδοσης, στους μικρούς θεατές ταυτόχρονα προσφέρεται και μάθημα θεατρικής τέχνης, εκεί που όλο το

Στέλιος Ανδρονίκου για την αποτελεσματική μεταποίηση των τριών παραμυθιών σε ολοζώντανη παράσταση, με σωστή ενιαία δομή και την κορύφωση στο τέλος. Η Γιολάντα Χριστοδούλου υπήρξε πρωτεργάτιδα του είδους, όταν σε παλαιότερή της δουλειά δοκίμασε αυτή την τεχνική της τριπλής αφήγησης (λόγος-κίνηση-μουσική) με υλικό τα κυπριακά παραμύθια και έδειξε τον δρόμο και στα “Κυπριαμύθια”. Ο Δημήτρης Σπύρου, ο άνθρωπος-ορχήστρα, που πρόσφατα κατέπληξε με το εύρος των εκφραστικών του μέσων στα “Τάματα”, συνέχισε τη διεύρυνση των θεατρικών του πεδίων. Ο Ανδρέας Μακρής που κατέχει το χάρισμα του σωματικού κωμικού παιξίματος

σκηνικό χωράει σ' ένα μπαούλο, εκεί που τα αντικείμενα αποκτούν αουνηθιστή χρήση, εκεί που οι ήχοι παράγονται μπροστά στα μάτια του κοινού, εκεί που το σώμα του ηθοποιού γίνεται εργαλείο, εκεί που η αμείωτη του ανέμελου αυτοσχεδιασμού πετυχαίνεται με σκληρή δουλειά και απόλυτη συνεργασία.

Τα πιο πάνω μαρτυρούν την καταλληλότητα των μέσων που χρησιμοποίησε ο

και της άμεσης επικοινωνίας με το κοινό, κάλυψε το κέντρο της παράστασης. Ο Χρήστος Κυριάκου του απαντούσε στην εξίσου κωμική σωματική γλώσσα και φάνηκε εντυπωσιακά έτοιμος για την πρώτη του δουλειά μετά από τη θεατρική σχολή. Η παραγωγή άξιζε να έχει μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, περισσότερους θεατές και περισσότερη διείσδυση στον οχρωμένο χώρο των σχολείων